

Форма № Н - 3.04

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ДИТЯЧОЇ СТОМАТОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи
д-р мед.наук, проф. А.Г..Шульгай

“ ____ ” _____ 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДИТЯЧА ТЕРАПЕВТИЧНА СТОМАТОЛОГІЯ

напряом підготовки 1201 Медицина
спеціальність 7.12010005 – Стоматологія
факультет стоматологічний

2016 – 2017 навчальний рік

Робоча програма з дитячої терапевтичної стоматології для студентів
за напрямом підготовки «Медицина», спеціальністю Стоматологія

Розробник: д-р.мед.наук, проф. О.В. Авдєєв, д-р.мед.наук, проф. Н.О.
Гевкалюк, ас. Л.Я. Посоленик.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри дитячої стоматології

Протокол від “24” червня 2016 року № 16

Завідувач кафедри дитячої стоматології

_____ (Авдєєв О.В.)

© _____, 2016 рік

© _____, 2017 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 11	Галузь знань 1201 Медицина	Нормативна	
	Напрямок підготовки 1101 Медицина		
Загальна кількість годин – 330	Спеціальність: 7.12010005 – Стоматологія	Рік підготовки	
		4-й	5-й
		Семестр	
		7-8-й	9-10-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4,9 самостійної роботи студента – 3,3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: спеціаліст	20 год.	20 год.
		Практичні	
		60 год.	96 год.
		Самостійна робота	
		40 год.	94 год.
		Вид контролю:	
		Тестовий модульний контроль	Тестовий модульний контроль

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 59:41.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дитячої терапевтичної стоматології визначається **кінцевими цілями**, що встановлюються на основі ОПП підготовки лікаря за фахом відповідно до блоку її змістових модулів (природничо-наукова підготовка), і є основою для побудови змісту навчальної дисципліни. Опис цілей сформульовано через вміння у вигляді цільових завдань (дій). На підставі кінцевих цілей до кожного модулю або змістового модулю сформульовані **конкретні цілі** у вигляді певних умінь (дій), цільових завдань, що забезпечують досягнення кінцевої мети вивчення дисципліни.

Завданнями навчальної дисципліни «Дитяча терапевтична стоматологія» є: вміння проводити обстеження стоматологічного хворого, вивчення провідних синдромів і симптомів у дитячій терапевтичній стоматології, обґрунтування та формулювання попереднього діагнозу; вміння аналізувати результати обстеження та проводити диференційну діагностику, ставити остаточний діагноз основних захворювань, виявляти та ідентифікувати прояви соматичних захворювань в порожнині рота, визначати принципи комплексного лікування в клініці дитячої терапевтичної стоматології, виявляти різні клінічні варіанти та ускладнення найбільш поширених терапевтичних стоматологічних захворювань у дітей.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- Основні етапи розвитку тимчасових і постійних зубів.
- Терміни прорізування тимчасових і постійних зубів;
- Сучасні уявлення про етіологію та патогенез карієсу зубів у дітей;
- Клінічну класифікацію карієсу зубів та вміння сформулювати діагноз карієсу;
- Закономірності клінічного перебігу карієсу тимчасових зубів в залежності від етапу розвитку зуба;
- Особливості перебігу карієсу в постійних зубах в залежності від етапу розвитку зуба;
- Помилки і ускладнення при лікуванні карієсу тимчасових і постійних зубів у дітей, вміння їх попереджати та усувати;
- Класифікацію некаріозних уражень зубів у дітей та вміння сформулювати діагноз;
- Анатомо-фізіологічні особливості пульпи тимчасових та постійних зубів на різних етапах їх розвитку;
- Сучасні уявлення про етіологію і патогенез пульпіту тимчасових і постійних зубів у дітей;
- Класифікації пульпіту (Київського медичного інституту (1961) та інші);
- Закономірності клінічного перебігу пульпіту тимчасових і постійних зубів у дітей різного віку;
- Методи лікування пульпіту;
- Вибирати метод лікування пульпіту тимчасового або постійного зуба у залежності від форми пульпіту, етапу розвитку зуба та інших чинників;

- Помилки та ускладнення при лікуванні пульпіту у дітей, вмiти їх попереджати та усувати.

- Анатомо-фізіологічні особливості періодонту тимчасових та постійних зубів на різних етапах їх розвитку;

- Сучасні уявлення про етіологію і патогенез періодонтиту в тимчасових і постійних зубах у дітей;

- Класифікацію періодонтиту;

- Закономірності клінічного перебігу періодонтиту тимчасових і постійних зубів на різних етапах їх розвитку;

- Методи лікування періодонтиту;

- Помилки та ускладнення при лікуванні періодонтиту у дітей, вмiти їх попереджати та усувати.

- Вікові морфологічні та функціональні особливості тканин пародонта у дітей;

- Тенденції у розповсюдженості захворювань пародонта у дітей в Україні і в світі;

- Сучасні погляди на етіологію та патогенез захворювань пародонта у дітей;

- Класифікацію захворювань пародонта;

- Клінічні прояви гострого та хронічного катарального гінгівіту у дітей, вмiти проводити діагностику та диференційну діагностику;

- Клінічні прояви різних форм хронічного гіпертрофічного гінгівіту у дітей;

- Клінічні прояви гострого виразково-некротичного гінгівіту у дітей;

- Клініко-рентгенологічну симптоматику пародонтиту;

- Рентгенологічну семіотику змін в пародонті при гінгівіті, пародонтиті, пародонтальному синдромі;

- Особливості будови і функцій слизової оболонки порожнини рота (СОПР) у дітей різного віку;

- Частоту уражень слизової оболонки порожнини рота у дітей. Зв'язок уражень СОПР у дітей із загальними захворюваннями та порушенням обміну речовин;

- вмiти діагностувати ураження слизової оболонки порожнини рота травматичного походження (механічні, хімічні та фізичні);

- Клінічні прояви алергійних захворювань у дітей: набряку Квінке, анафілактичного шоку, багатоформної ексудативної еритеми, синдрому Стівенса-Джонсона, хронічного рецидивного афтозного стоматиту та ін.;

- Групи сучасних протиалергійних засобів та вмiти обирати препарати для місцевого та загального лікування;

- Зміни слизової оболонки порожнини рота при захворюваннях внутрішніх органів і систем (системи крові, ендокринної системи, системи травлення та ін.).

- Прояви на СОПР специфічних інфекцій у дітей (СНІД, туберкульоз, сифіліс, гонорея);

вміти:

- Аналізувати розповсюдженість та інтенсивність карієсу зубів у дітей у віковому аспекті та визначати чинники, що впливають на ці показники;

- Проводити діагностику та диференційну діагностику різних форм карієсу тимчасових зубів у дітей різного віку;
- Проводити лікування карієсу тимчасових зубів у дітей різними методами (ремінералізуюча терапія, АРТ-методика, препарування і пломбування різними пломбувальними матеріалами, імпрегнаційний метод);
- Проводити діагностику і диференційну діагностику різних форм карієсу постійних зубів у дітей різного віку;
- Проводити лікування карієсу постійних зубів у дітей різними методами (ремінералізуюча терапія, профілактичне пломбування, препарування і пломбування різними пломбувальними матеріалами);
- Призначати загальне лікування карієсу зубів дітям з декомпенсованою формою його активності;
- Проводити лікування карієсу постійних зубів у дітей різними методами (ремінералізуюча терапія, профілактичне пломбування, препарування і пломбування різними пломбувальними матеріалами);
- Призначати загальне лікування карієсу зубів дітям з декомпенсованою формою його активності;
- Проводити діагностику і диференційну діагностику різних форм некаріозних уражень зубів у дітей різного віку;
- Визначати лікувальну тактику та проводити лікування різних форм некаріозних уражень зубів у дітей різного віку.
- Діагностувати та проводити диференційну діагностику різних форм пульпіту тимчасових і постійних зубів у дітей;
- Проводити лікування пульпіту тимчасових і постійних зубів у дітей з використанням різних методів;
- Діагностувати та проводити диференційну діагностику різних форм періодонтиту тимчасових і постійних зубів у дітей;
- Вибирати метод лікування періодонтиту тимчасового або постійного зуба в залежності від форми періодонтиту, етапу розвитку зуба та інших чинників;
- Проводити лікування періодонтиту тимчасових і постійних зубів у дітей консервативним методом;
- Проводити діагностику та диференційну діагностику клінічних проявів гострого та хронічного катарального гінгівіту у дітей;
- Проводити діагностику та диференційну діагностику клінічних проявів різних форм хронічного гіпертрофічного гінгівіту у дітей;
- Проводити діагностику, диференційну діагностику локалізованого та генералізованого пародонтиту у дітей;
- Діагностувати пародонтальні синдроми та визначати тактику лікаря-стоматолога при захворюваннях ретикулоендотеліальної системи, циклічній нейтропенії, цукровому діабеті;
- Проводити професійну гігієну порожнини рота при лікуванні захворювань пародонта у дітей різного віку;
- Проводити лікування різних форм гінгівіту у дітей, обирати засоби для місцевого і загального лікування в залежності від клінічних проявів захворювання;

- Проводити лікування локалізованого і генералізованого пародонтиту у дітей, обирати засоби для місцевого і загального лікування в залежності від клінічних проявів захворювання;
- Призначити засоби гігієни порожнини рота дітям із різними захворюваннями тканин пародонта;
- Визначати групу диспансерного спостереження у стоматолога дитини з захворюваннями тканин пародонта;
- Проводити первинну та вторинну профілактику захворювань тканин пародонта у дітей.
- Діагностувати, проводити диференційну діагностику, лікування та профілактику вірусних уражень СОПР у дітей (гострий герпетичний стоматит, рецидивуючий герпетичний стоматит, герпангіна);
- Діагностувати прояви на СОПР гострих дитячих інфекційних і вірусних захворювань (кір; скарлатина, дифтерія, інфекційний моноклеоз, СНІД та інші) та визначати тактику дитячого стоматолога;
- Діагностувати, проводити лікування та профілактику гострого грибкового стоматиту (молочниця) у дітей раннього віку;
- Діагностувати та проводити лікування хронічного грибкового стоматиту у дітей різного віку. Знати групи сучасних протигрибкових засобів та вибирати препарати для місцевого лікування;
- Надавати невідкладну допомогу при алергійних реакціях негайного типу (анафілактичному шоці, набряку Квінке та ін.);
- Діагностувати та проводити лікування алергійних реакцій уповільненого типу у дітей різного віку;
- Діагностувати аномалії і захворювання язика та визначати тактику лікаря-стоматолога;
- Діагностувати та визначати принципи лікування самостійних і симптоматичних хейлітів у дітей;
- Визначити групу диспансерного спостереження дитини з хронічними захворюваннями СОПР у стоматолога;
- Надавати рекомендації щодо гігієнічного догляду за порожниною рота дітям із різними захворюваннями СОПР.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Карієс, некаріозні ураження, ускладнення карієсу тимчасових і постійних зубів у дітей: клініка, діагностика, лікування.

Підрозділ 1.

Ураження твердих тканин тимчасових і постійних зубів у дітей: карієс, гіпоплазія емалі, флюороз, спадкові вади розвитку: етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика.

Конкретні цілі:

- знати основні етапи розвитку тимчасових і постійних зубів;

- знати сучасні уявлення про етіологію та патогенез карієсу зубів у дітей;
- вміти аналізувати розповсюдженість та інтенсивність карієсу зубів у дітей у віковому аспекті та визначати чинники, що впливають на ці показники;
- знати клінічну класифікацію карієсу зубів та вміти сформулювати діагноз карієсу;
- знати закономірності клінічного перебігу карієсу тимчасових зубів в залежності від етапу розвитку зуба;
- вміти проводити діагностику та диференційну діагностику різних форм карієсу тимчасових зубів у дітей різного віку;
- вміти проводити лікування карієсу тимчасових зубів у дітей різними методами (ремінералізуюча терапія, АРТ-методика, препарування і пломбування різними пломбувальними матеріалами, імпрегнаційний метод);
- знати особливості перебігу карієсу в постійних зубах в залежності від етапу розвитку зуба;
- вміти проводити діагностику і диференційну діагностику різних форм карієсу постійних зубів у дітей різного віку;
- вміти проводити лікування карієсу постійних зубів у дітей різними методами (ремінералізуюча терапія, профілактичне пломбування, препарування і пломбування різними пломбувальними матеріалами);
- вміти призначати загальне лікування карієсу зубів дітям з некомпенсованою формою його активності;
- знати помилки і ускладнення при лікуванні карієсу тимчасових і постійних зубів у дітей, вміти їх попереджати та усувати;
- знати класифікацію некаріозних уражень зубів у дітей та вміти сформулювати діагноз;
- вміти проводити діагностику і диференційну діагностику різних форм некаріозних уражень зубів у дітей різного віку;
- вміти визначати лікувальну тактику та проводити лікування різних форм некаріозних уражень у дітей різного віку.

Тема 1. Основні етапи розвитку тимчасових і постійних зубів. Строки закладки, мінералізації, прорізування і формування тимчасових і постійних зубів у дітей.

Характеристика етапів розвитку тимчасових зубів: внутрішньо щелепного розвитку, прорізування, формування кореня, стабілізації, резорбції. Терміни закладки та мінералізації тимчасових зубів. Чинники, що можуть впливати на ці процеси, і визначати карієсрезистентність твердих тканин тимчасових зубів. Теорії і механізми прорізування зубів. Терміни формування і резорбції коренів тимчасових зубів. Механізм резорбції коренів тимчасових зубів. Рентгенологічна характеристика типів резорбції коренів тимчасових зубів за Т.Ф. Виноградовою.

Характеристика етапів розвитку постійних зубів: внутрішньо щелепного розвитку, прорізування, формування кореня, сформованого кореня. Чинники, що можуть впливати на ці процеси, і визначати карієсрезистентність твердих тканин постійних зубів. Терміни прорізування та формування коренів постійних зубів. Рентгенологічна характеристика стадій розвитку кореня зуба.

Тема 2. Карієс тимчасових зубів у дітей. Закономірності клінічних проявів і перебігу. Діагностика, диференційна діагностика.

Карієс постійних зубів у дітей. Закономірності клінічних проявів і перебігу. Діагностика, диференційна діагностика.

Розповсюдженість та інтенсивність карієсу зубів у дітей у віковому аспекті. Чинники, що впливають на рівень захворюваності карієсом зубів у дітей. Сучасні уявлення про етіологію та патогенез карієсу. Класифікація карієсу зубів..

Анатомо-морфологічні, гістологічні та рентгенологічні особливості будови тимчасових та постійних зубів у дітей, що мають значення у клініці.

Закономірності клінічного перебігу карієсу тимчасових та постійних зубів. Клінічна характеристика карієсу тимчасових зубів на стадії формування, стабілізації та резорбції кореня та постійних зубів у залежності від етапу розвитку зуба. Особливості клінічних проявів раннього дитячого карієсу (у дітей віком до 3-х років). Діагностика, диференційна діагностика карієсу тимчасових та постійних зубів.

Тема 3. Лікування карієсу тимчасових зубів у дітей. Особливості препарування та пломбування каріозних порожнин, вибір пломбувальних матеріалів. Сріблення як метод лікування карієсу тимчасових зубів.

Лікування карієсу постійних зубів у дітей. Препарування та пломбування каріозних порожнин при різних формах карієсу. Вибір пломбувальних матеріалів. Загальне лікування карієсу: планування, методи.

Помилки та ускладнення при лікуванні карієсу у дітей різного віку. Їх запобігання та усунення.

Характеристика методів лікування карієсу тимчасових зубів. Вибір методу лікування карієсу тимчасових зубів у залежності від віку, клінічних проявів, можливості співпраці з дитиною. Ремінералізуюча терапія: показання до проведення, засоби, методика. Імпрегнаційний метод (метод сріблення): показання до проведення, засоби, методика. Механізм дії нітрату срібла на тверді тканини зуба. Метод препарування та пломбування: показання до застосування, особливості препарування каріозних порожнин у тимчасових зубах в залежності від виду пломбувального матеріалу. Хіміко-механічне видалення каріозного дентину (методика "Carisolv"). Атравматичне відновлювальне лікування (ART-методика). Порівняльна характеристика складу і фізико-хімічних властивостей пломбувальних матеріалів, що

використовуються для пломбування тимчасових зубів у дітей (склоіономерні цементи, компомери) критерії їх вибору. Пломбування каріозних порожнин I-U класів у тимчасових зубах різними пломбувальними матеріалами.

Характеристика сучасних методів лікування карієсу постійних зубів. Ремінералізуюча терапія: показання до застосування, методика виконання, контроль ефективності. Малоінвазивні техніки лікування карієсу постійних зубів, профілактичне пломбування при лікуванні фісурного карієсу у дітей. Особливості препарування каріозних порожнин різних класів з урахуванням етапу розвитку постійного зуба та виду пломбувального матеріалу.

Порівняльна характеристика складу та фізико-хімічних властивостей сучасних пломбувальних матеріалів, що застосовуються для пломбування постійних зубів у дітей: композиційні матеріали хімічного та світлового твердіння, склоіономерні цементи, компомери, амальгама. Вибір пломбувального матеріалу в залежності від клінічної ситуації. Пломбування каріозних порожнин I-V класів у постійних зубах у дітей різними пломбувальними матеріалами.

Лікування гострого та хронічного глибокого карієсу в постійних зубах: сучасні засоби, механізм їх дії, методика лікування, контроль ефективності.

Лікування декомпенсованої форми карієсу зубів у дітей. Загальне лікування карієсу зубів: тактика дитячого стоматолога, показання до призначення лікарських засобів, механізм їх дії.

Характеристика помилок, що виникають під час лікування карієсу тимчасових і постійних зубів у дітей: випадкове оголення пульпи, травмування ясневого сосочка та ін. Аналіз причин, методи попередження та усунення.

Характеристика помилок, що виникають після лікування карієсу тимчасових і постійних зубів у дітей: випадіння пломби, розвиток вторинного карієсу та ін. Аналіз причин, методи попередження та усунення.

Тема 4. Некаріозні ураження твердих тканин зубів у дітей: гіоплазія, флюороз. Етіологія, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика.

Спадкові вади розвитку твердих тканин зубів: недосконалий амелогенез, дентиногенез, дисплазія Стентона-Капдепона. Клініка, діагностика, тактика дитячого стоматолога.

Гістогенез тимчасових і постійних зубів. Фактори, що призводять до розвитку некаріозних уражень в ембріональному та постембріональному періодах. Роль спадковості та чинників навколишнього середовища у виникненні не каріозних уражень зубів у дітей. Вплив перенесених соматичних та стоматологічних захворювань.

Зміни твердих тканин зубів, що виникають в період фолікулярного розвитку зуба: гіоплазія емалі, флюороз. Патогенез. Клінічні прояви, діагностика та диференційна діагностика. Вибір тактики лікування. Реставрація зубів з використанням сучасних фото полімерних композиційних

матеріалів. Профілактика розвитку карієсу при некаріозних ураженнях зубів. Індивідуальна і групова профілактика флюорозу.

Класифікація спадкових вад розвитку твердих тканин зубів у дітей. Недосконалі амелогенез: характеристика клінічних форм, діагностика, диференційна діагностика. Недосконалий дентиногенез: клініко-рентгенологічна характеристика різних форм, диференційна діагностика. Дисплазія Стентона-Капдепона: клініко-рентгенологічна характеристика, диференційна діагностика.

Зміни структури твердих тканин при спадкових захворюваннях. Діагностика, тактика лікування.

Підрозділ 2.

Пульпіт тимчасових і постійних зубів у дітей : етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика.

Конкретні цілі:

- знати анатоμο-фізіологічні особливості пульпи тимчасових та постійних зубів на різних етапах їх розвитку;
- знати сучасні уявлення про етіологію і патогенез пульпіту тимчасових і постійних зубів у дітей;
- знати класифікації пульпіту;
- знати закономірності клінічного перебігу пульпіту тимчасових і постійних зубів у дітей різного віку;
- вміти діагностувати та проводити диференційну діагностику різних форм пульпіту тимчасових і постійних зубів у дітей;
- знати методи лікування пульпіту;
- вміти вибирати метод лікування пульпіту тимчасового або постійного зуба у залежності від форми пульпіту, етапу розвитку зуба та інших чинників;
- вміти проводити лікування пульпіту тимчасових і постійних зубів у дітей з використанням різних методів;
- знати помилки та ускладнення при лікуванні пульпіту у дітей, вміти їх попереджати та усувати.

Тема 5. Пульпіт тимчасових зубів у дітей. Закономірності клінічного перебігу у дітей різного віку. Клініка, діагностика, диференційна діагностика.

Вибір методу лікування пульпіту тимчасових зубів у дітей в залежності від форми пульпіту та етапу розвитку зуба

Лікування пульпіту тимчасових зубів у дітей. Девітальна ампутація та екстирпація пульпи. Показання, методики виконання, контроль ефективності, прогноз.

Анатомо-гістологічна будова та анатомо-фізіологічні особливості пульпи тимчасових зубів на різних етапах їх розвитку. Сучасні уявлення про етіологію та патогенез пульпіту. Класифікація пульпіту.

Закономірності клінічного перебігу пульпіту на різних етапах розвитку тимчасових зубів. Діагностика, диференційна діагностика різних форм пульпіту тимчасових зубів у дітей.

Характеристика методів лікування пульпіту. Чинники, що впливають на вибір методу лікування пульпіту тимчасових зубів у дітей. Обґрунтування вибору методу лікування пульпіту у дітей в залежності від віку та клінічних проявів захворювання.

Характеристика де вітальних методів лікування пульпіту. Вибір методів лікування в залежності від форми пульпіту та віку дитини. Алгоритм виконання методів девітальної, вітальної ампутації та екстирпації пульпи. Вибір засобів для девітальзації пульпи. Механізм дії параформальдегіду. Характеристика і механізм дії засобів, що використовуються для покриття кореневої пульпи при проведенні девітальної та вітальної ампутації пульпи. Вибір матеріалів для кореневої пломби при проведенні методів екстирпації пульпи в тимчасових зубах. Контроль ефективності, прогноз.

Тема 6. Пульпіт постійних зубів у дітей. Закономірності клінічних проявів у дітей різного віку. Клініка, діагностика, диференційна діагностика.

Вибір методу лікування пульпіту постійних зубів у дітей в залежності від форми пульпіту та етапу розвитку зуба.

Лікування пульпіту постійних зубів у дітей. Консервативний метод. Показання, методика виконання, контроль ефективності, прогноз.

Анатомо-фізіологічні особливості пульпи постійних зубів на різних етапах їх розвитку. Етіологія та патогенез запалення пульпи постійних зубів у дітей.

Закономірності клінічного перебігу пульпіту постійних зубів у дітей різного віку. Діагностика, диференційна діагностика різних форм пульпіту постійних зубів у дітей. Особливості клінічних проявів пульпіту в постійних зубах з несформованим коренем.

Характеристика методів лікування пульпіту. Чинники, що впливають на вибір методу лікування пульпіту постійних зубів у дітей. Обґрунтування вибору методу лікування пульпіту у дітей в залежності від віку та клінічних проявів захворювання.

Мета консервативного методу лікування пульпіту. Показання до консервативного методу лікування пульпіту у дітей. Характеристика сучасних гідроксидкальційвмісних засобів, що застосовуються для консервативного лікування пульпіту. Поняття про пряме та непряме покриття пульпи. Механізм дії препаратів гідроксиду кальцію при прямому та непрямому покритті пульпи. Алгоритм виконання консервативного методу лікування пульпіту, критерії ефективності, прогноз.

Характеристика вітальних методів лікування пульпіту. Поняття про апексогенез. Показання до проведення методів вітальної ампутації та вітальної екстирпації при лікуванні пульпи у дітей.

Особливості проведення місцевого знеболення при проведенні методів вітальної ампутації та вітальної екстирпації у дітей: вибір анестетиків, методу місцевого знеболення. Профілактика ускладнень при проведенні місцевого знеболення у дітей.

Алгоритм виконання методу вітальної ампутації пульпи в постійних зубах у дітей. Механізм дії гідроксиду кальцію при прямому покритті пульпи. Критерії ефективності, прогноз.

Алгоритм виконання методу вітальної екстирпації пульпи при лікуванні пульпіту у дітей. Особливості проведення екстирпації пульпи в зубах з несформованим коренем. Вибір лікарських засобів та матеріалу для кореневої пломби. Контроль ефективності лікування. Прогноз.

Показання до проведення методів девітальної ампутації та девітальної екстирпації пульпи в постійних зубах у дітей. Алгоритм виконання методів девітальної ампутації та девітальної екстирпації пульпи в постійних зубах у дітей. Контроль ефективності лікування, прогноз.

Недоліки методу девітальної ампутації. Тактика ведення дитини після виконання методу девітальної ампутації пульпи в постійному зубі із несформованим коренем.

Вибір матеріалу для кореневої пломби після проведення методу девітальної екстирпації пульпи в постійному зубі в залежності від етапу розвитку зуба. Контроль ефективності, прогноз.

Характеристика помилок, що можуть бути допущені при лікуванні пульпітів у дітей. Запобігання та усунення ускладнень.

Підрозділ 3.

Періодонтит тимчасових і постійних зубів у дітей: етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика. Травма тимчасових і постійних зубів у дітей.

Конкретні цілі:

- знати анатомо-фізіологічні особливості періодонтиту тимчасових та постійних зубів на різних етапах їх розвитку;
- знати сучасні уявлення про етіологію і патогенез періодонтиту тимчасових і постійних зубів у дітей;
- знати класифікації періодонтиту;
- знати закономірності клінічного перебігу періодонтиту тимчасових і постійних зубів на різних етапах їх розвитку;
- вміти діагностувати та проводити диференційну діагностику різних форм періодонтиту тимчасових і постійних зубів у дітей;
- знати методи лікування періодонтиту;

- вміти вибирати метод лікування періодонтиту тимчасового або постійного зуба у залежності від форми періодонтиту, етапу розвитку зуба та інших чинників;
- вміти проводити лікування періодонтиту тимчасових і постійних зубів у дітей консервативним методом;
- знати помилки та ускладнення при лікуванні періодонтиту у дітей, вміти їх попереджати та усувати.

Тема 7. Періодонтит тимчасових зубів у дітей. Закономірності клінічного перебігу. Діагностика, диференційна діагностика.

Періодонтит постійних зубів у дітей. Закономірності клінічного перебігу. Діагностика, диференційна діагностика.

Анатомо-гістологічна будова та функція періодонта в різні вікові періоди у дітей. Етіологія та патогенез гострого і хронічного періодонтиту. Класифікація періодонтиту.

Закономірності клінічного перебігу періодонтиту тимчасових та постійних зубів у дітей. Клініко-рентгенологічна характеристика періодонтиту у дітей. Діагностика та диференційна діагностика періодонтиту тимчасових зубів.

Вплив періодонтиту тимчасового зуба на розвиток і формування зачатка постійного зуба.

Закономірності клінічного перебігу періодонтиту постійних зубів на різних етапах їх розвитку. Клініко-рентгенологічна характеристика різних форм періодонтиту в постійних зубах у дітей. Особливості клінічного перебігу періодонтиту в постійних зубах з несформованим коренем. Діагностика, диференційна діагностика різних форм періодонтиту в постійних зубах у дітей.

Вплив ускладнень карієсу – пульпіту та періодонтиту на стан здоров'я і розвиток дитини. Роль ускладнень карієсу в розвитку ревматизму, захворювань нирок та інших загально соматичних захворювань.

Тема 8. Рентгенологічна діагностика карієсу зубів і його ускладнень у дітей.

Диференційна діагностика карієсу, пульпіту і періодонтиту тимчасових і постійних зубів у дітей.

Сучасний ендодонтичний інструментарій, його призначення та правила використання. Практичне оволодіння методиками ендодонтичних втручань в дитячій терапевтичній стоматології. Методи та засоби obturaції кореневих каналів тимчасових та постійних зубів у дітей на різних етапах їх розвитку.

Роль рентгенологічного обстеження в діагностиці карієсу та його ускладнень. Характеристика патологічних змін на рентгенограмі при карієсі, пульпіті, періодонтиті. Рентгенологічна характеристика різних форм

періодонтиту. Аналіз даних індивідуального рентгенологічного обстеження в діагностиці та диференційній діагностиці карієсу та його ускладнень у дітей.

Роль диференційної діагностики у постановці діагнозу та правильному виборі методу лікування карієсу та його ускладнень у дітей. Узагальнююча характеристика основних клінічних симптомів карієсу, пульпіту і періодонтиту. Спільні клінічні ознаки та розбіжності в клінічних проявах карієсу і пульпіту, карієсу і періодонтиту, пульпіту і періодонтиту тимчасових і постійних зубів у дітей.

Тема 9. Лікування періодонтиту тимчасових зубів у дітей. Вибір методу лікування. Особливості ендодонтичних втручань. Прогноз.

Лікування періодонтиту постійних зубів у дітей. Вибір методу лікування. Особливості ендодонтичних втручань в зубах з несформованим коренем.

Помилки та ускладнення при лікуванні періодонтитів у дітей.

Характеристика методів лікування періодонтиту, що застосовуються при лікуванні тимчасових зубів. Клінічні та рентгенологічні показання до вибору методу лікування періодонтиту в тимчасових зубах. Показання до видалення тимчасових зубів при хронічному періодонтиті.

Алгоритм консервативного лікування хронічного періодонтиту тимчасового зуба. Алгоритм консервативного лікування загострення хронічного періодонтиту тимчасового зуба. Вибір засобів для медикаментозної обробки кореневих каналів в тимчасовому зубі. Особливості інструментальної обробки кореневих каналів в тимчасових зубах. Вибір пломбувального матеріалу для кореневої пломби з урахуванням стадії розвитку тимчасового зуба.

Характеристика методів лікування періодонтиту, що застосовуються при лікуванні постійних зубів у дітей. Клінічні та рентгенологічні показання до вибору методу лікування. Показання та протипоказання до видалення постійних зубів з хронічним періодонтитом.

Алгоритм консервативного лікування гострих, хронічних та загострених періодонтитів постійних зубів. Вибір засобів для медикаментозної обробки кореневих каналів в постійному зубі. Особливості інструментальної обробки кореневих каналів в постійних зубах в залежності від етапу їх розвитку. Вибір пломбувального матеріалу для кореневої пломби з урахуванням стадії розвитку постійного зуба.

Характеристика помилок, що можуть виникати під час та після лікування періодонтиту у дітей. Аналіз причин, профілактика та усунення помилок.

Тема 10. Гостра травма тимчасових і постійних зубів у дітей. Причини, клініка, діагностика. Лікувальна тактика.

Захист історії хвороби.

Етіологія та патогенез гострої травми тимчасових і постійних зубів у дітей. Класифікація травматичних уражень зубів та навкол зубних тканин (за Елісом, Андресеном, ВООЗ).

Характеристика основних видів гострої травми тимчасових зубів у дітей: струс, підвивих, неповний та повний вивихи. Діагностика, диференційна діагностика. Алгоритм стоматологічного обстеження при гострій травмі зубів.

Характеристика основних видів гострої травми постійних зубів у дітей: струс, переломи коронкової частини зуба в межах емалі та дентину, вивихи. Переломи кореня постійного зуба. Діагностика, диференційна діагностика.

Лікувальна тактика при різних травматичних ураженнях залежно від ступеня сформованості кореня та часу, що минув після травми. Контроль ефективності лікування, прогноз.

Розділ 2. Захворювання тканин пародонта і слизової оболонки порожнини рота у дітей. Комплексна діагностика та визначення індивідуальних підходів до профілактики і лікуванню основних стоматологічних захворювань у дітей.

Підрозділ 1.

Захворювання тканин пародонта у дітей: етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика.

Конкретні цілі:

- знати вікові морфологічні та функціональні особливості тканин пародонта у дітей;
- знати тенденції у розповсюдженості захворювань пародонта у дітей в Україні і світі;
- знати сучасні погляди на етіологію та патогенез захворювань пародонта у дітей;
- знати класифікацію захворювань пародонта;
- знати клінічні прояви гострого та хронічного катарального гінгівіту у дітей, вміти проводити діагностику та диференційну діагностику;
- знати клінічні прояви різних форм хронічного гіпертрофічного гінгівіту у дітей, вміти проводити діагностику та диференційну діагностику;
- знати клінічні прояви гострого виразково-некротичного гінгівіту у дітей, вміти проводити діагностику та диференційну діагностику;
- знати клініко-рентгенологічну симптоматику пародонтиту та вміти проводити діагностику, диференційну діагностику локалізованого та генералізованого пародонтиту у дітей;
- знати рентгенологічну семіотику змін в пародонті при гінгівіті, пародонти ті, пародонтальному синдромі;
- вміти діагностувати пародонтальні синдроми та визначати тактику лікаря-стоматолога при захворюваннях ретикулоендотеліальної системи, циклічної нейтропенії, цукровому діабеті;

- вміти проводити професійну гігієну порожнини рота при лікуванні захворювань пародонта у дітей різного віку;
- вміти проводити лікування різних форм гінгівіту у дітей, обирати засоби для місцевого і загального лікування в залежності від клінічних проявів захворювання;
- вміти проводити лікування локалізованого і генералізованого пародонти ту у дітей, обирати засоби для місцевого і загального лікування в залежності від клінічних проявів захворювання;
- вміти призначати засоби гігієни порожнини рота дітям із різними захворюваннями тканин пародонта;
- вміти визначати групу диспансерного спостереження у стоматолога дитини із захворюваннями тканин пародонта;
- вміти проводити первинну та вторинну профілактику захворювань тканин пародонта у дітей.

Тема 1. Клініка, діагностика, диференційна діагностика та лікування катарального гінгівіту у дітей. Вибір лікарських засобів, методика їх застосування.

Вікові морфологічні та функціональні особливості тканин пародонта у дітей. Захворювання пародонта у дітей: тенденції у розповсюдженості. Класифікація.

Етіологія і патогенез гострого і хронічного катарального гінгівіту у дітей. Діагностика. Визначення індексів СРІ та РМА. Диференційна діагностика. Рентгенологічні ознаки хронічного катарального гінгівіту і пародонтиту.

Професійна гігієна порожнини рота як невід'ємна складова комплексного лікування і профілактики захворювань пародонта. Особливості проведення професійної гігієни порожнини рота при гінгівіті у дітей та підлітків.

Лікування гострого і хронічного катарального гінгівіту у дітей. Необхідність співпраці з педіатром. Вибір лікарських засобів для місцевого лікування. Методика їх застосування, механізм дії. Призначення фізіотерапевтичних методів для лікування хронічного катарального гінгівіту у дітей.

Диспансеризація дітей із хронічним катаральним гінгівітом у стоматолога. Рекомендації щодо індивідуального гігієнічного догляду за порожниною рота. Призначення засобів індивідуальної гігієни порожнини рота. Навчання методам чищення зубів.

Тема 2. Клініка, діагностика, диференційна діагностика та лікування гіпертрофічного гінгівіту у дітей. Вибір лікарських засобів, методика їх застосування.

Етіологія і патогенез хронічного гіпертрофічного гінгівіту у дітей. Гранулююча та фіброзна форми хронічного гіпертрофічного гінгівіту у дітей. Діагностика, диференційна діагностика з захворюваннями системи крові.

Лікування різних форм хронічного гіпертрофічного гінгівіту у дітей. Необхідність співпраці з педіатром. Особливості проведення професійної гігієни порожнини рота при хронічному гіпертрофічному гінгівіті у дітей та підлітків. Вибір лікарських засобів для місцевого лікування. Методика їх застосування, механізм дії. Можливості застосування фізіотерапевтичних методів для лікування гіпертрофічного гінгівіту у дітей.

Диспансеризація дітей з хронічним гіпертрофічним гінгівітом у стоматолога. Рекомендації щодо індивідуального гігієнічного догляду за порожниною рота. Призначення засобів для індивідуальної гігієни порожнини рота.

Тема 3. Клініка, діагностика, диференційна діагностика та лікування виразково-некротичного гінгівіту у дітей. Вибір лікарських засобів, методика їх застосування.

Етіологія і патогенез гострого виразкового гінгівіту у дітей. Загальні та місцеві прояви гострого виразкового гінгівіту у дітей. Діагностика, диференційна діагностика з захворюваннями системи крові.

Лікування гострого виразкового гінгівіту у дітей. Необхідність співпраці з педіатром. Особливості проведення професійної гігієни порожнини рота при гострому виразковому гінгівіті у дітей. Вибір лікарських засобів для місцевого та загального лікування. Методика їх застосування, механізм дії.

Особливості індивідуального гігієнічного догляду за порожниною рота при гострому виразковому гінгівіті. Призначення засобів для індивідуальної гігієни порожнини рота.

Тема 4. Пародонтит у дітей. Клініка, діагностика. Принципи лікування пародонтиту у дітей. Пародонтальний синдром у дітей. Клініка, діагностика. Тактика лікаря-стоматолога.

Локалізований та генералізований пародонтит у дітей. Розповсюдженість, основні причини розвитку, загальні та місцеві патогенетичні чинники. Клінічні прояви локалізованого і генералізованого пародонтиту у дітей.

Діагностика, диференційна діагностика. Рентгенологічні ознаки пародонтиту у дітей. Зміни у пародонті при аномаліях розташування зубів і деформаціях щелеп, аномаліях прикріплення вуздечок губ і язика, при нераціональному ортодонтичному лікуванні.

Принципи профілактики і лікування локалізованого та генералізованого пародонтиту у дітей. Необхідність співпраці з педіатром. Особливості проведення професійної гігієни порожнини рота при пародонтиті у дітей та підлітків. Вибір лікарських засобів для місцевого та загального лікування. Засоби, методика їх застосування, механізм дії.

Диспансеризація дітей із пародонтитом у стоматолога. Рекомендації щодо індивідуального гігієнічного догляду за порожниною рота. Призначення засобів для індивідуальної гігієни порожнини рота.

Характеристика клініко-рентгенологічних проявів пародонтального синдрому при захворюваннях ретикулоендотеліальної системи (еозинофільна гранульома, хвороба Хенда-Шюллера-Крісчена, хвороба Німана-Піка, хвороба Гоше та ін.), циклічній нейтропенії, цукровому діабеті. Діагностика, диференційна діагностика. Тактика лікаря-стоматолога.

Підрозділ 2.

Захворювання слизової оболонки порожнини рота та губ (травматичні, вірусні, алергічні, грибкові та при захворюваннях внутрішніх органів і систем) у дітей: етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика.

Конкретні цілі:

- знати особливості будови і функції слизової оболонки порожнини рота (СОПР) у дітей різного віку;
- знати частоту уражень СОПР у дітей. Зв'язок уражень СОПР у дітей із загальними захворюваннями та порушенням обміну речовин;
- вміти діагностувати ураження СОПР травматичного походження (механічні, хімічні та фізичні);
- вміти діагностувати, проводити диференційну діагностику, лікування та профілактику вірусних уражень СОПР у дітей (гострий герпетичний стоматит, рецидивний герпетичний стоматит, герпангіна);
- вміти діагностувати прояви на СОПР гострих дитячих інфекційних захворювань (кір, скарлатина, дифтерія, інфекційний мононуклеоз, СНІД та інші) та визначати тактику дитячого стоматолога;
- вміти діагностувати, проводити лікування та профілактику гострого грибкового стоматиту (молочниця) у дітей раннього віку;
- вміти діагностувати та проводити лікування хронічного грибкового стоматиту у дітей різного віку. Знати групи сучасних протигрибкових засобів та вміти вибирати препарати для місцевого лікування;
- знати клінічні прояви алергійних захворювань у дітей: набряку Квінке, анафілактичному шоку, багато формній ексудативній еритемі, синдрому Стивенса-Джонсона, хронічному рецидивному афтозному стоматиті та ін.;
- вміти надавати невідкладну допомогу при алергійних реакціях негайного типу (анафілактичному шоці, набряку Квінке та ін.);
- вміти діагностувати і проводити лікування алергійних реакцій уповільненого типу у дітей різного віку;
- знати групи сучасних протиалергійних засобів та вміти обирати препарати для місцевого та загального лікування;
- знати зміни СОПР при захворюваннях внутрішніх органів і систем (системи крові, ендокринної системи, системи травлення та ін.);
- знати прояви на СОПР специфічних інфекцій у дітей (СНІД, туберкульоз, сифіліс, гонорея);

- вміти діагностувати аномалії і захворювання язика та визначати тактику лікаря-стоматолога;
- вміти діагностувати та визначати принципи лікування самостійних і симптоматичних хейлітів у дітей;
- вміти визначати групу диспансерного спостереження дитини з хронічними захворюваннями СОПР у стоматолога;
- вміти надавати рекомендації щодо гігієнічного догляду за порожниною рота дітям із різними захворюваннями СОПР.

Тема 5. Гострий герпетичний стоматит у дітей. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика.

Особливості будови і функцій слизової оболонки порожнини рота (СОПР) у дітей різного віку. Механізми захисту СОПР. Елементи ураження СОПР.

Етіологія та патогенез вірусних уражень СОПР у дітей (гострий герпетичний стоматит, рецидивуючий герпетичний стоматит, герпангіна). Клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Сучасні противірусні засоби, механізм їх дії. Вибір лікарських засобів для місцевого і загального лікування. Оцінка ефективності лікування.

Особливості гігієнічного догляду за порожниною рота при захворюваннях СОПР вірусної етіології у дітей. Профілактика вірусних уражень СОПР у дітей.

Етіологія, патогенез травматичних уражень (механічних, хімічних, фізичних). Клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Первинна допомога. Диспансерний нагляд.

Тема 6. Прояви в порожнині рота при інфекційних захворюваннях у дітей. Тактика лікаря-стоматолога. Грибкові ураження слизової оболонки порожнини рота у дітей. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика.

Характеристика гострих дитячих інфекційних захворювань (кір, скарлатина, дифтерія, інфекційний мононуклеоз, СНІД та ін.). Загальні клінічні ознаки та прояви на СОПР при цих захворюваннях, діагностика. Тактика дитячого стоматолога. Необхідність співпраці з педіатром.

Етіологія і патогенез грибкових уражень СОПР у дітей: гострий грибковий стоматит (молочниця) у дітей раннього віку, хронічний кандидоз СОПР. Клінічні прояви, діагностика, диференційна діагностика. Алгоритм діагностики і лікування кандидозу СОПР у дітей. Сучасні протигрибкові засоби, механізм їх дії. Вибір лікарських засобів для місцевого і загального лікування. Оцінка ефективності лікування.

Особливості індивідуального гігієнічного догляду за порожниною рота при захворюваннях СОПР грибкової етіології у дітей. Профілактика грибкових уражень СОПР у дітей.

Тема 7. Прояви алергії у порожнині рота дітей різного віку. Клініка, діагностика, лікування та профілактика.

Алергійні ураження СОПР у дітей. Типи алергічних реакцій. Прояви в порожнині рота у дітей алергічних реакцій негайного типу: набряку Квінке, анафілактичного шоку. Діагностика, надання невідкладної допомоги. Прояви в порожнині рота у дітей багатоформної ексудативної еритеми, синдрому Стивенса-Джонсона. Клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Групи сучасних протиалергійних засобів, механізм їх дії. Вибір лікарських засобів для місцевого і загального лікування.

Особливості індивідуального гігієнічного догляду за порожниною рота при захворюваннях СОПР алергійної етіології у дітей. Профілактика алергічних захворювань СОПР у дітей.

Тема 8. Прояви захворювань системи крові в порожнині рота дітей. Тактика дитячого стоматолога.

Характеристика захворювань системи крові: захворювання білої крові (лейкози), захворювання червоної крові (анемії), захворювання системи згортання крові (гемофілія, геморагічні діатези та ін.).

Клінічні прояви у порожнині рота при захворюваннях системи крові у дітей: діагностика, диференційна діагностика. Інтерпретація даних гемограми в нормі та при різних захворюваннях системи крові.

Визначення тактики лікаря-стоматолога. Особливості стоматологічних втручань при різних захворюваннях системи крові у дітей. Необхідність співпраці з педіатром.

Особливості індивідуального гігієнічного догляду за порожниною рота при різних захворюваннях системи крові у дітей.

Тема 9. Прояви в порожнині рота захворювань шлунково-кишкового тракту та ендокринної системи у дітей. Хронічний рецидивуючий афтозний стоматит. Клініка, діагностика, тактика дитячого стоматолога.

Характеристика захворювань ендокринної системи (цукровий діабет, захворювання щитовидної залози, наднирників та ін.) та захворювань шлунково-кишкового тракту (гастродуоденіти, коліти, захворювання печінки, жовчовивідних шляхів та підшлункової залози) у дітей.

Клінічні прояви у порожнині рота при захворюваннях ендокринної системи та шлунково-кишкового тракту у дітей: зміни твердих тканин зубів,

тканин пародонта, СОПР, сосочкового апарату язика. Визначення тактики лікаря-стоматолога. Необхідність співпраці з педіатром.

Диспансеризація у стоматолога дітей із захворюваннями ендокринної системи та шлунково-кишкового тракту. Профілактика у них основних стоматологічних захворювань.

Етіологія, патогенез, розповсюдженість хронічного рецидивного афтозного стоматиту у дітей. Клінічні прояви, діагностика, диференційна діагностика. Принципи лікування, вибір засобів для загального і місцевого лікування. Необхідність співпраці з педіатром.

Особливості індивідуального гігієнічного догляду за порожниною рота при хронічному рецидивному афтозному стоматиті (ХРАС) у дітей. Диспансеризація дитини з ХРАС у стоматолога. Профілактика ХРАС у дітей.

Тема 10. Захворювання губ та язика у дітей. Самостійні та симптоматичні хейліти. Причини, клініка, діагностика, лікування.

Анатомо-гістологічні особливості, архітектоніка губ у дітей.

Самостійні хейліти (метеорологічний, ексfolіативний, glandулярний, мікробний, актинічний, контактний алергійний): етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика, диференційна діагностика, принципи лікування. Обґрунтування вибору засобів для місцевого лікування.

Симптоматичні хейліти (екзематозний, atopічний, макрохейліт): етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика, диференційна діагностика, принципи лікування. Необхідність співпраці з педіатром. Обґрунтування вибору засобів для місцевого та загального лікування.

Захворювання язика у дітей. Клінічні прояви, діагностика, тактика лікаря-стоматолога.

Тема 11. Захист історії хвороби. Контроль за підрозділом 2.

Підрозділ 3.

Комплексна оцінка стоматологічного статусу дитини. Визначення потреби в терапевтичній, хірургічній, ортодонтічній допомозі. Складання індивідуального плану санації ротової порожнини дитини та стоматологічної профілактики, їх проведення.

Тема 12. Основні напрямки профілактики карієсу зубів. Загальні та місцеві карієсогенні чинники. Ендогенна та екзогенна профілактика карієсу. Засоби та методи, оцінка ефективності.

Сучасні уявлення про етіологію і патогенез карієсу зубів. Карієсогенна ситуація в порожнині рота, характеристика чинників, що її формують. Механізм де- та ремінералізації емалі. Поняття про карієс резистентність емалі.

Ендогенна профілактика карієсу зубів: немедикаментозні та медикаментозні методи. Корекція харчування як важлива складова ендогенної профілактики карієсу зубів. Застосування препаратів кальцію, фтору, вітамінів і мікроелементів для ендогенної профілактики.

Екзогенна профілактика карієсу зубів: місцеве застосування препаратів кальцію та фтору з метою підвищення ступеню карієс резистентності емалі. Герметизація фісур як ефективний спосіб профілактики карієсу оклюзійних поверхонь зуба.

Складання індивідуального плану профілактики карієсу зубів у залежності від віку дитини, стоматологічного статусу, виявлених чинників ризику.

Оцінка ефективності профілактики карієсу на груповому та індивідуальному рівнях. Інтерпретація показників приросту карієсу, редукції карієсу.

Тема 13. Особливості перебігу, діагностики та лікування карієсу тимчасових та постійних зубів у дітей. Сучасні пломбувальні матеріали, їх характеристика та вибір в практиці дитячої терапевтичної стоматології.

Закономірності клінічного перебігу карієсу тимчасових і постійних зубів у дітей різного віку. Діагностика і диференційна діагностика. Ступінь активності карієсу за Т.Ф.Виноградовою.

Характеристика методів лікування карієсу: ремінералізуюча терапія, профілактичне пломбування, традиційне лікування, метод сріблення, атравматичне відновлювальне лікування. Вибір методу лікування карієсу тимчасових і постійних зубів в залежності від клінічних особливостей його перебігу.

Характеристика сучасних пломбувальних матеріалів, що застосовуються у клініці дитячої терапевтичної стоматології: склоіономерні цемнти, компомери, композиційні матеріали, срібна амальгама. Властивості, переваги та недоліки кожного з них. Показання до застосування та особливості використання при лікуванні карієсу зубів у дітей різного віку.

Алгоритми препарування і пломбування каріозних порожнин I-V класів при лікуванні карієсу тимчасових і постійних зубів у дітей.

Призначення засобів для індивідуального гігієнічного догляду за порожниною рота в залежності від стоматологічного статусу та віку дитини. Визначення групи диспансерного спостереження дитини з каріозним ураженням зубів та необхідного обсягу лікувально-профілактичних втручань.

Тема 14. Клініка, діагностика та диференційна діагностика пульпіту тимчасових та постійних зубів у дітей. Вибір методу лікування в залежності від стадії розвитку зуба та форми пульпіту. Консервативне,

вітальні та девітальні методи лікування: показання, методика виконання, можливі ускладнення та їх попередження.

Етіологія і патогенез пульпіту у дітей. Закономірності клінічних проявів пульпіту тимчасових і постійних зубів у дітей різного віку. Діагностика та диференційна діагностика різних форм пульпіту у дітей.

Характеристика методів лікування пульпіту. Вибір методу лікування пульпіту у дітей в залежності від форми пульпіту та періоду розвитку тимчасового або постійного зуба. Показання до проведення консервативного, вітальних та девітальних методів лікування пульпіту у дітей.

Алгоритм виконання де вітальних методів лікування пульпіту в тимчасових зубах. Вибір лікарських засобів для лікування та матеріалу для кореневої пломби. Оцінка ефективності лікування, прогноз.

Алгоритм виконання вітального та консервативного методів лікування пульпіту в постійних зубах. Особливості лікування пульпіту в постійних зубах з несформованим коренем. Поняття про апексогенез. Вибір лікарських засобів для лікування та матеріалів для кореневої пломби. Оцінка ефективності лікування, прогноз.

Помилки та ускладнення при лікуванні пульпіту тимчасових і постійних зубів у дітей. Аналіз причин, заходи щодо їх попередження та усунення.

Можливості санації порожнини рота дитини в умовах загального знеболення.

Тема 15. Клініка, діагностика та диференційна діагностика періодонтиту тимчасових та постійних зубів у дітей. Сучасний ендодонтичний інструментарій, особливості ендодонтичних втручань в тимчасових зубах і постійних зубах із несформованим коренем.

Етіологія і патогенез періодонтиту у дітей. Закономірності клінічних проявів періодонтиту в тимчасових і постійних зубах у дітей різного віку. Діагностика та диференційна діагностика різних форм періодонтиту у дітей різного віку. Рентгенологічні ознаки хронічних форм періодонтиту.

Характеристика методів лікування періодонтиту. Вибір методу лікування періодонтиту у дітей в залежності від форми періодонтиту та періоду розвитку зуба. Показання до проведення консервативного та хірургічного методів лікування періодонтиту в тимчасових і постійних зубах у дітей.

Алгоритми проведення консервативного лікування періодонтиту в тимчасових зубах. Вибір лікарських засобів та матеріалу для кореневої пломби. Оцінка ефективності лікування, прогноз.

Алгоритми проведення консервативного лікування різних форм (гострого, хронічного, загострення) періодонтиту в постійних зубах. Особливості ендодонтичних втручань при лікуванні періодонтиту постійних зубів із несформованим коренем. Поняття про апексифікацію. Вибір лікарських засобів та матеріалів для кореневої пломби у залежності від етапу розвитку зуба. Оцінка ефективності лікування, прогноз.

Помилки та ускладнення при лікуванні періодонтиту тимчасових і постійних зубів у дітей. Аналіз причин, заходи щодо їх попередження та усунення.

Тема 16. Захворювання пародонту у дітей. Гінгівіт, пародонтит, пародонтальний синдром. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика. Основні принципи лікування. Вибір лікарських засобів.

Сучасні уявлення про етіологію і патогенез захворювань тканин пародонта. Загальні та місцеві патогенетичні чинники (соматичні захворювання, незадовільна гігієна порожнини рота, аномалії і деформації прикусу, аномалії прикріплення м'яких тканин порожнини рота та ін.).

Клініка, діагностика, диференційна діагностика різних форм гінгівіту, пародонтиту і пародонтального синдрому у дітей. Індексна оцінка тканин пародонта та стану гігієни порожнини рота. Рентгенологічні ознаки гінгівіту, пародонтиту та пародонтального синдрому.

Принципи лікування та профілактики захворювань пародонта у дітей. Роль професійної гігієни порожнини рота в профілактиці та лікуванні захворювань тканин пародонта. Особливості проведення професійної гігієни порожнини рота у дітей та підлітків при захворюваннях тканин пародонта.

Вибір засобів для місцевого лікування захворювань тканин пародонта: групи лікарських засобів, показання до застосування, механізм дії. Призначення загального лікування за участі педіатра. Оцінка ефективності лікування. Прогноз.

Призначення засобів для індивідуального гігієнічного догляду за порожниною рота у залежності від стоматологічного статусу. Визначення групи диспансерного спостереження дитини з захворюваннями тканин пародонта.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви підрозділів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
лекції		практ.	срс	
1	2	3	4	5
Розділ 1. Карієс, некаріозні ураження, ускладнення карієсу тимчасових і постійних зубів у дітей: клініка, діагностика, лікування				
Підрозділ 1. Клініка, діагностика та лікування карієсу зубів у дітей				
Тема 1. Основні етапи розвитку тимчасових і постійних зубів. Строки закладки, мінералізації, прорізування і формування тимчасових і постійних зубів у дітей.			6	4

<p>Тема 2. Карієс тимчасових зубів у дітей. Закономірності клінічних проявів і перебігу. Діагностика, диференційна діагностика.</p> <p>Карієс постійних зубів у дітей. Закономірності клінічних проявів і перебігу. Діагностика, диференційна діагностика.</p>		2	6	4
<p>Тема 3. Лікування карієсу тимчасових зубів у дітей. Особливості препарування та пломбування каріозних порожнин, вибір пломбувальних матеріалів. Сріблення як метод лікування карієсу тимчасових зубів.</p> <p>Лікування карієсу постійних зубів у дітей. Препарування та пломбування каріозних порожнин при різних формах карієсу. Вибір пломбувальних матеріалів. Загальне лікування карієсу: планування, методи.</p> <p>Помилки та ускладнення при лікуванні карієсу у дітей різного віку. Їх запобігання та усунення.</p>		2	6	4
<p>Тема 4. Некаріозні ураження твердих тканин зубів у дітей: гіпоплазія, флюороз. Етіологія, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика.</p> <p>Спадкові вади розвитку твердих тканин зубів: недосконалий амелогенез, дентиногенез, дисплазія Стентона-Капдепона. Клініка, діагностика, тактика дитячого стоматолога.</p>		2	6	4
Разом за підрозділ 1	46	6	24	16
Підрозділ 2. Пульпіт тимчасових і постійних зубів у дітей : етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика				

<p>Тема 5. Пульпіт тимчасових зубів у дітей. Закономірності клінічного перебігу у дітей різного віку. Клініка, діагностика, диференційна діагностика.</p> <p>Вибір методу лікування пульпіту тимчасових зубів у дітей в залежності від форми пульпіту та етапу розвитку зуба.</p> <p>Лікування пульпіту тимчасових зубів у дітей. Девітальна ампутація та екстирпація пульпи. Показання, методики виконання, контроль ефективності, прогноз.</p>		4	6	4
<p>Тема 6. Пульпіт постійних зубів у дітей. Закономірності клінічних проявів у дітей різного віку. Клініка, діагностика, диференційна діагностика.</p> <p>Вибір методу лікування пульпіту постійних зубів у дітей в залежності від форми пульпіту та етапу розвитку зуба.</p> <p>Лікування пульпіту постійних зубів у дітей. Консервативний метод. Показання, методика виконання, контроль ефективності, прогноз.</p>		2	6	4
Разом за змістовим модулем 2	26	6	12	8
Підрозділ 3. Періодонтит тимчасових і постійних зубів у дітей: етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика. Травма тимчасових і постійних зубів у дітей.				
<p>Тема 7. Періодонтит тимчасових зубів у дітей. Закономірності клінічного перебігу. Діагностика, диференційна діагностика.</p> <p>Періодонтит постійних зубів у дітей. Закономірності клінічного перебігу. Діагностика, диференційна діагностика. діагностика періодонтитів тимчасових та постійних зубів у дітей.</p>		4	6	4

<p>Тема 8. Рентгенологічна діагностика карієсу зубів і його ускладнень у дітей.</p> <p>Диференційна діагностика карієсу, пульпіту і періодонтиту тимчасових і постійних зубів у дітей. Сучасний ендодонтичний інструментарій, його призначення та правила використання. Практичне оволодіння методиками ендодонтичних втручань в дитячій терапевтичній стоматології. Методи та засоби obturaції корневих каналів тимчасових та постійних зубів у дітей на різних етапах їх розвитку.</p>		2	6	4
<p>Тема 9. Лікування періодонтиту тимчасових зубів у дітей. Вибір методу лікування. Особливості ендодонтичних втручань. Прогноз.</p> <p>Лікування періодонтиту постійних зубів у дітей. Вибір методу лікування. Особливості ендодонтичних втручань в зубах з несформованим коренем. Помилки та ускладнення при лікуванні періодонтитів у дітей.</p>		2	6	4
<p>Тема 10. Гостра травма тимчасових і постійних зубів у дітей. Причини, клініка, діагностика. Лікувальна тактика. Захист історії хвороби.</p>			6	4
Разом за підрозділом 3.	48	8	24	16
ВСЬОГО годин за розділ 1	120	20	60	40
<p>Розділ 2. Захворювання тканин пародонта і слизової оболонки порожнини рота у дітей. Комплексна діагностика та визначення індивідуальних підходів до профілактики і лікування основних стоматологічних захворювань у дітей</p>				
<p>Підрозділ 1. Захворювання тканин пародонта у дітей: етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика</p>				
<p>Тема 1. Клініка, діагностика, диференційна діагностика та лікування катарального гінгівіту у дітей. Вибір лікарських засобів, методика їх застосування.</p>			6	6

Тема 2. Клініка, діагностика, диференційна діагностика та лікування гіпертрофічного гінгівіту у дітей. Вибір лікарських засобів, методика їх застосування.			6	6
Тема 3. Клініка, діагностика, диференційна діагностика та лікування виразково-некротичного гінгівіту у дітей. Вибір лікарських засобів, методика їх застосування.			6	6
Тема 4. Пародонтит у дітей. Клініка, діагностика. Принципи лікування пародонтиту у дітей. Пародонтальний синдром у дітей. Клініка, діагностика. Тактика лікаря-стоматолога.		2	6	6
Разом за підрозділом 1	50	2	24	24
Підрозділ 2. Захворювання слизової оболонки порожнини рота та губ (травматичні, вірусні, алергічні, грибкові та при захворюваннях внутрішніх органів і систем) у дітей: етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика				
Тема 5. Гострий герпетичний стоматит у дітей. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика.		2	6	6
Тема 6. Прояви в порожнині рота при інфекційних захворюваннях у дітей. Тактика лікаря-стоматолога. Грибкові ураження слизової оболонки порожнини рота у дітей. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика.		4	6	6
Тема 7. Прояви алергії у порожнині рота дітей різного віку. Клініка, діагностика, лікування та профілактика.		2	6	6
Тема 8. Прояви захворювань системи крові в порожнині рота дітей. Тактика дитячого стоматолога.		2	6	6
Тема 9. Прояви в порожнині рота захворювань шлунково-кишкового тракту та ендокринної системи у дітей. Хронічний рецидивуючий афтозний стоматит. Клініка, діагностика, тактика дитячого стоматолога.		4	6	6

Тема 10. Захворювання губ та язика у дітей. Самостійні та симптоматичні хейліти. Причини, клініка, діагностика, лікування.		2	6	6
Тема 11. Захист історії хвороби. Контроль за підрозділом 2.			6	6
Разом за підрозділом 2	100	16	42	42
Підрозділ 3. Комплексна оцінка стоматологічного статусу дитини. Визначення потреби в терапевтичній, хірургічній, ортодонтичній допомозі. Складання індивідуального плану санації ротової порожнини дитини та стоматологічної профілактики, їх проведення				
Тема 12. Основні напрямки профілактики карієсу зубів. Загальні та місцеві карієсогенні чинники. Ендогенна та екзогенна профілактика карієсу. Засоби та методи, оцінка ефективності.		2	6	4
Тема 13. Особливості перебігу, діагностики та лікування карієсу тимчасових та постійних зубів у дітей. Сучасні пломбувальні матеріали, їх характеристика та вибір в практиці дитячої терапевтичної стоматології.			6	6
Тема 14. Клініка, діагностика та диференційна діагностика пульпіту тимчасових та постійних зубів у дітей. Вибір методу лікування в залежності від стадії розвитку зуба та форми пульпіту. Консервативне, вітальні та девітальні методи лікування: показання, методика виконання, можливі ускладнення та їх попередження.			6	6
Тема 15. Клініка, діагностика та диференційна діагностика періодонтиту тимчасових та постійних зубів у дітей. Сучасний ендодонтичний інструментарій, особливості ендодонтичних втручань в тимчасових зубах і постійних зубах із несформованим коренем.			6	6
Тема 16. Захворювання пародонту у дітей. Гінгівіт, пародонтит, пародонтальний синдром. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика. Основні принципи лікування. Вибір лікарських засобів.			6	6
Разом за підрозділом 3	60	2	30	28

Усього годин	210	20	96	94
--------------	-----	----	----	----

5. Теми лекційних занять

№	Тема лекцій	Кількість годин
Розділ 1		
1	Карієс зубів у дітей. Етіологія і патогенез карієсу. Класифікація. Клініка, діагностика та лікування карієсу тимчасових і постійних зубів у дітей.	4
2.	Анатомія і фізіологія пульпи тимчасових та постійних зубів у дітей. Етіологія і патогенез пульпіту. Класифікація. Клініка, діагностика та диференціальна діагностика пульпіту у дітей.	4
3.	Лікування пульпіту тимчасових та постійних зубів у дітей.	4
4.	Анатомо-гістологічна будова та функції періодонту в різні вікові періоди у дітей. Етіологія і патогенез періодонтиту. Класифікація. Клініка, діагностика та диференціальна діагностика періодонтиту у дітей.	4
5.	Лікування періодонтиту тимчасових та постійних зубів у дітей.	4
	РАЗОМ	20
Розділ 2		
1	Захворювання пародонта у дітей: етіологія, патогенез. Гінгівіт, пародонтит та ідіопатичні хвороби пародонта у дітей: розповсюдженість, клініка, діагностика, лікування.	4
2.	Особливості будови та функції слизової оболонки порожнини рота (СОПР) у дітей. Вірусні ураження СОПР: клініка, діагностика, лікування.	4
3.	Грибкові ураження СОПР у дітей. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика.	4
4.	Алергійні ураження СОПР у дітей. Етіологія, патогенез, діагностика, лікування.	4
5.	Прояви у ротовій порожнині при захворюваннях системи крові у дітей. Клініка. діагностика, тактика дитячого стоматолога.	
	РАЗОМ	20
	Разом за дисципліну	40

6. Теми практичних занять

Розділ 1.

№ з/п	Тема заняття	години
1.	Тема 1. Основні етапи розвитку тимчасових і постійних зубів. Строки закладки, мінералізації, прорізування і формування тимчасових і постійних зубів у дітей.	6
2.	Тема 2. Карієс тимчасових зубів у дітей. Закономірності клінічних проявів і перебігу. Діагностика, диференційна діагностика. Карієс постійних зубів у дітей. Закономірності клінічних проявів і перебігу. Діагностика, диференційна діагностика.	6
3.	Тема 3. Лікування карієсу тимчасових зубів у дітей. Особливості препарування та пломбування каріозних порожнин, вибір пломбувальних матеріалів. Сріблення як метод лікування карієсу тимчасових зубів. Лікування карієсу постійних зубів у дітей. Препарування та пломбування каріозних порожнин при різних формах карієсу. Вибір пломбувальних матеріалів. Загальне лікування карієсу: планування, методи. Помилки та ускладнення при лікуванні карієсу у дітей різного віку. Їх запобігання та усунення.	6
4.	Тема 4. Некаріозні ураження твердих тканин зубів у дітей: гіоплазія, флюороз. Етіологія, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика. Спадкові вади розвитку твердих тканин зубів: недосконалий амелогенез, дентиногенез, дисплазія Стентона-Капдепона. Клініка, діагностика, тактика дитячого стоматолога.	6
5.	Тема 5. Пульпіт тимчасових зубів у дітей. Закономірності клінічного перебігу у дітей різного віку. Клініка, діагностика, диференційна діагностика. Вибір методу лікування пульпіту тимчасових зубів у дітей в залежності від форми пульпіту та етапу розвитку зуба. Лікування пульпіту тимчасових зубів у дітей. Девітальна ампутація та екстирпація пульпи. Показання, методики виконання, контроль ефективності, прогноз.	6
6.	Тема 6. Пульпіт постійних зубів у дітей. Закономірності клінічних проявів у дітей різного віку. Клініка, діагностика, диференційна діагностика. Вибір методу лікування пульпіту постійних зубів у дітей в залежності від форми пульпіту та етапу розвитку зуба. Лікування пульпіту постійних зубів у дітей.	6

	Консервативний метод. Показання, методика виконання, контроль ефективності, прогноз.	
7.	Тема 7. Періодонтит тимчасових зубів у дітей. Закономірності клінічного перебігу. Діагностика, диференційна діагностика. Періодонтит постійних зубів у дітей. Закономірності клінічного перебігу. Діагностика, диференційна діагностика. діагностика періодонтитів тимчасових та постійних зубів у дітей.	6
8.	Тема 8. Рентгенологічна діагностика карієсу зубів і його ускладнень у дітей. Диференційна діагностика карієсу, пульпіту і періодонтиту тимчасових і постійних зубів у дітей. Сучасний ендодонтичний інструментарій, його призначення та правила використання. Практичне оволодіння методиками ендодонтичних втручань в дитячій терапевтичній стоматології. Методи та засоби obturaції кореневих каналів тимчасових та постійних зубів у дітей на різних етапах їх розвитку.	6
9.	Тема 9. Лікування періодонтиту тимчасових зубів у дітей. Вибір методу лікування. Особливості ендодонтичних втручань. Прогноз. Лікування періодонтиту постійних зубів у дітей. Вибір методу лікування. Особливості ендодонтичних втручань в зубах з несформованим коренем. Помилки та ускладнення при лікуванні періодонтитів у дітей.	6
10.	Тема 10. Гостра травма тимчасових і постійних зубів у дітей. Причини, клініка, діагностика. Лікувальна тактика. Захист історії хвороби.	6
	Разом за розділ 1	60

Розділ 2

№ з/п	Тема заняття	години
1.	Тема 1. Клініка, діагностика, диференційна діагностика та лікування катарального гінгівіту у дітей. Вибір лікарських засобів, методика їх застосування.	6
2.	Тема 2. Клініка, діагностика, диференційна діагностика та лікування гіпертрофічного гінгівіту у дітей. Вибір лікарських засобів, методика їх застосування.	6
3.	Тема 3. Клініка, діагностика, диференційна діагностика та лікування виразково-некротичного гінгівіту у дітей. Вибір лікарських засобів, методика їх застосування.	6
4.	Тема 4. Пародонтит у дітей. Клініка, діагностика. Принципи	6

	лікування пародонтиту у дітей. Пародонтальний синдром у дітей. Клініка, діагностика. Тактика лікаря-стоматолога.	
5.	Тема 5. Гострий герпетичний стоматит у дітей. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика.	6
6.	Тема 6. Прояви в порожнині рота при інфекційних захворюваннях у дітей. Тактика лікаря-стоматолога. Грибкові ураження слизової оболонки порожнини рота у дітей. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика.	6
7.	Тема 7. Прояви алергії у порожнині рота дітей різного віку. Клініка, діагностика, лікування та профілактика.	6
8.	Тема 8. Прояви захворювань системи крові в порожнині рота дітей. Тактика дитячого стоматолога.	6
9.	Тема 9. Прояви в порожнині рота захворювань шлунково-кишкового тракту та ендокринної системи у дітей. Хронічний рецидивуючий афтозний стоматит. Клініка, діагностика, тактика дитячого стоматолога.	6
10.	Тема 10. Захворювання губ та язика у дітей. Самостійні та симптоматичні хейліти. Причини, клініка, діагностика, лікування.	6
11.	Тема 11. Захист історії хвороби. Контроль за підрозділом 2.	6
12.	Тема 12. Основні напрямки профілактики карієсу зубів. Загальні та місцеві карієсогенні чинники. Ендогенна та екзогенна профілактика карієсу. Засоби та методи, оцінка ефективності.	6
13.	Тема 13. Особливості перебігу, діагностики та лікування карієсу тимчасових та постійних зубів у дітей. Сучасні пломбувальні матеріали, їх характеристика та вибір в практиці дитячої терапевтичної стоматології.	6
14.	Тема 14. Клініка, діагностика та диференційна діагностика пульпіту тимчасових та постійних зубів у дітей. Вибір методу лікування в залежності від стадії розвитку зуба та форми пульпіту. Консервативне, вітальні та девітальні методи лікування: показання, методика виконання, можливі ускладнення та їх попередження.	6
15.	Тема 15. Клініка, діагностика та диференційна діагностика періодонтиту тимчасових та постійних зубів у дітей. Сучасний ендодонтичний інструментарій, особливості ендодонтичних втручань в тимчасових зубах і постійних зубах із несформованим коренем.	6
16.	Тема 16. Захворювання пародонту у дітей. Гінгівіт, пародонтит, пародонтальний синдром. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика. Основні принципи лікування. Вибір	6

	лікарських засобів.	
	Разом за розділ 2	96

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

Розділ 1

№.	ТЕМА	Кількість годин
1.	Підготовка до практичних, семінарських занять (теоретична, опрацювання практичних навичок та вмінь)	20
2.	Підготовка до контролю засвоєння матеріалу розділу – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок.	10
3.	Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять	
3.1	Техніка естетичної реставрації постійних зубів у дітей із застосуванням сучасних композиційних матеріалів. Оптичні властивості постійних зубів у дітей та підлітків.	2
3.2	Відновлення тимчасових зубів у дітей із застосуванням стандартних металевих коронок та целулоїдних ковпачків.	2
3.3	Застосування сучасних ендодонтичних технік при лікуванні ускладнень карієсу в тимчасових і постійних зубах у дітей. Машинні та ручні техніки, ультразвукова та лазерна обробка кореневих каналів. Пломбування кореневих каналів постійних зубів із застосуванням розігрітої та термопластифікованої гутаперчі.	2
4.	Індивідуальна СРС – огляд навчально-методичної літератури, написання рефератів, проведення наукових досліджень.	2
5.	Підготовка до підсумкового модульного контролю.	2
	РАЗОМ	40

Розділ 2

№.	ТЕМА	Кількість годин
1.	Підготовка до практичних, семінарських занять (теоретична, опрацювання практичних навичок та вмінь)	20
2.	Підготовка до контролю засвоєння матеріалу розділу – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок.	6
3.	Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану	

	аудиторних занять:	
3.1	Морфофункціональні особливості СОПР у дітей в різні вікові періоди. Специфічні та неспецифічні механізми захисту СОПР у дітей.	4
3.2	СНІД. Етіологія, клініка, діагностика, профілактика. Особливості клінічних проявів у дітей. Тактика лікаря-стоматолога. Профілактика.	6
3.3	Лабораторні методи дослідження при захворюваннях тканин пародонта і СОПР у дітей.	4
3.4.	Специфічна інфекція порожнини рота у дітей (туберкульоз, сифіліс та ін.). Особливості клінічних проявів на СОПР. Тактика дитячого стоматолога.	4
3.5.	Травматичні ураження СОПР у дітей. Клініка, діагностика, лікування та профілактика.	6
3.6.	Герпетична інфекція порожнини рота. Епідеміологія. Етіопатогенез. Сучасні методи діагностики, лікування та профілактика.	6
3.7.	Невідкладна допомога в клініці дитячої терапевтичної стоматології.	6
3.8.	Фармакодинаміка основних груп лікарських засобів, що застосовуються при лікуванні захворювань тканин пародонта та СОПР у дітей.	6
3.9.	Фітотерапія в комплексному лікуванні в дитячій терапевтичній стоматології.	4
3.10.	Фізіотерапевтичні методи лікування в дитячій терапевтичній стоматології.	4
3.11.	Зміни в порожнині рота при ортодонтчному лікуванні знімною і незнімною апаратурою. Клініка, лікування і профілактика.	6
4.	Підготовка до тестового контролю	6
5.	Підготовка до підсумкового контролю.	6
	Разом за розділ 2	94
	Разом за дисципліну	134

9. Індивідуальні завдання

Огляд навчально-методичної літератури, написання історії хвороби, рефератів, курація хворих, проведення наукових досліджень.

10. Методи навчання

За джерелами знань використовуються такі методи навчання: словесні – розповідь, пояснення, лекція, інструктаж; наочні – демонстрація, ілюстрація; практичні – практична робота, задачі.

За характером логіки пізнання використовуються такі методи: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

11. Методи контролю

Методики оцінювання поточної навчальної діяльності

Форми контролю і система оцінювання здійснюється відповідно до вимог програми дисципліни та Інструкції про систему оцінювання навчальної діяльності студентів (МОЗ України, 2005).

Оцінка за дисципліну визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового контролю (у балах), що виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям кожної теми. При оцінюванні навчальної діяльності студентів надається перевага стандартизованим методам контролю: тестуванню, структурованим письмовим роботам, структурованому за процедурою контролю практичних навичок в умовах, що наближені до реальних.

Оцінювання поточної навчальної діяльності:

Вага кожної теми практичного заняття є однаковою. На всіх практичних заняттях застосовується об'єктивний контроль теоретичної підготовки та засвоєння практичних навичок.

При засвоєнні кожної теми за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за 12-ти бальною шкалою, що потім конвертуються у бали в залежності від кількості тем.

Оцінювання індивідуальної самостійної роботи студента (індивідуальних завдань):

Кількість балів за різні види індивідуальної самостійної роботи студента (СРС) залежить від її обсягу і значимості, **але не більше 12 балів**. Ці бали додаються до суми балів, набраних студентом за поточну навчальну діяльність.

Оцінювання самостійної роботи:

Оцінювання самостійної роботи студентів, що передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті.

Оцінювання тем, що виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється лише на підсумковому контролі.

Підсумковий контроль

Підсумковий контроль здійснюється по завершенню вивчення всіх тем шляхом тестування.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою, та при вивченні набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Форма проведення підсумкового контролю є стандартизованою і включає контроль теоретичної і практичної підготовки.

Теоретичні знання – питання письмового та комп'ютерного тестування.

Практичні навички та вміння – самостійне виконання мануальних навичок, що передбачені програмою та вміння самостійно виконувати окремі маніпуляції й операції.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання поточної навчальної діяльності:

Студенту за кожне заняття (практична частина, семінарське обговорення, письмовий контроль) виставляється оцінка за 12-бальною шкалою. Потім виводиться середнє арифметичне значення трьох оцінок, яке виставляється в журнал.

Підсумковий контроль:

Підсумковий контроль здійснюється по завершенню вивчення розділу. До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою, та при вивченні розділу набрали кількість балів не меншу за мінімальну.

Форма проведення підсумкового контролю є стандартизованою і включає контроль теоретичної і практичної підготовки.

Оцінювання дисципліни:

Оцінка з дитячої терапевтичної стоматології виставляється лише тим студентам, яким зараховані усі розділи з дисципліни.

Кількість балів, яку студент набирає з дисципліни, визначається як середнє арифметичне кількості балів з розділів дисципліни і підсумкового контролю засвоєння.

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів має перевірятися статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового контролю).

Конвертація кількості балів у оцінки за шкалою ECTS та 4-ри бальну (традиційну)

Кількість балів з дисципліни, яка нарахована студентам, конвертується у шкалу ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10 % студентів
B	Наступні 25 % студентів
C	Наступні 30 % студентів
D	Наступні 25 % студентів
E	Останні 10 % студентів

Відсоток студентів визначається у виборці студентів даного курсу в межах відповідної спеціальності.

Кількість балів з дисципліни, яка нарахована студентам, конвертується у 4-ри бальну шкалу таким чином:

Оцінка ECTS	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
A	«5»
B, C	«4»
D, E	«3»
F _x , F	«2»

Оцінка з дисципліни F_x та F («2») виставляється студенту, якому не зараховано хоча б один розділ з дисципліни.

Оцінка F_x («2») виставляється студентам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але не склали підсумковий контроль. Вони мають право на повторне складання підсумкового контролю, не більше 2-ох разів, під час зимових канікул та впродовж двох (додаткових) тижнів після закінчення весняного семестру за графіком, затвердженим ректором.

Студенти, які одержали оцінку F по завершенні вивчення дисципліни (не виконали навчальну програму хоча б з одного розділу, або не набрали за поточний навчальну діяльність з розділу мінімальну кількість балів) повинні пройти повторне навчання за індивідуальним навчальним планом.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
	A	відмінно	зараховано
	B	добре	
	C		
	D	задовільно	
	E		
	F _x	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Матеріали підготовки до лекцій.
2. Презентації лекцій.
3. Матеріали підготовки до практичних занять
4. Методичні вказівки до практичних занять.
5. Варіанти завдань для самостійної та індивідуальної роботи студентів.
6. Тестові завдання для підсумкового тестового контролю.
7. Тестові завдання для щоденного контролю.
8. Варіанти теоретичних питань для самостійного вивчення.

14. Рекомендована література

Базова

1. Хоменко Л.О. та спів. Терапевтична стоматологія дитячого віку, Київ : Книга плюс, 2008.- 524с.
2. Пропедевтика дитячої терапевтичної стоматології (за ред. проф. Л.О.Хоменко). – К. : "Книга Плюс", 2011. - 320 с.
3. Хоменко Л.А., Остапко Е.И., Биденко Н.В. Клинико-рентгенологическая диагностика заболеваний зубов и пародонта у детей и подростков.- Киев: «Книга плюс», 2004.- 200с.
4. Хоменко Л.А., Биденко Н.В. Практическая эндодонтия инструменты, материалы и методы.- Киев : Книга плюс, 2002.- 216с.
5. Биденко Н.В. Стеклоиономерные материалы и их применение в стоматологии. –Москва : «Книга плюс», 2003. –144 с.
6. Хоменко Л.А., Савичук А.В., Биденко Н.В., Остапко Е.И. и др. Профилактика стоматологических заболеваний: учебное пособие. – Ч.1. –К. : "Книга Плюс", 2007. –127 с.
7. Хоменко Л.А., Савичук А.В., Биденко Н.В., Остапко Е.И. и др. Профилактика стоматологических заболеваний: учебное пособие. – Ч.2. –К. : "Книга Плюс", 2008. –132 с.

Допоміжна

1. Борисенко А.В. Терапевтична стоматологія. Т 2. Карієс. Пульпіт. Періодонтит. Ротовий сепсис –К. : Медицина, 2010.- 560с.
2. Борисенко А.В. Терапевтична стоматологія. Т 3. Захворювання пародонта К. : Медицина, 2011. – 613 с.
3. Борисенко А.В.. Терапевтична стоматологія. Т 4. Захворювання слизової оболонки порожнини рота - К. : Медицина, 2010. – 639 с.
4. Боровский Е.В., Иванов В.С., Максимовский Ю.М., Максимовская Л.Н. Терапевтическая стоматология. –М. : Медицина, 1998. –736 с.
5. Боровский Е.В., Жохова Н.С. Эндодонтическое лечение. –М., 1997. –64 с.
6. Боровский Е.В., Данилевский Н.Ф. Атлас заболеваний слизистой оболочки полости рта. – М. : Медицина, 1981. - 288 с.
7. Боровский Е.В., Леонтьев В.К. Биология полости рта. – М. : Медицина, 1991. – 198 с.

8. Виноградова Т.Ф. Стоматология детского возраста (руководство для врачей). – М.: Медицина, 1987.- 528 с.
9. Виноградова Т.Ф. Диспансеризация детей у стоматолога./2-е изд., пере раб. и доп.– (Б-ка практ.врача. Важнейшие вопросы стоматологии). – М. : Медицина, 1988 – 256 с.
- 10.Грошиков М.И. Некариозные поражения тканей зуба. –М. : Медицина, 1985.–176 с.
- 11.Гранитов В.М. Герпесвирусная инфекция. –М. : Медкнига, Н.Новгород : изд-во НГМА, 2001. –88 с.:ил.
- 12.Григорьян А.С., Грудянов А.И., Рабухина Н.А., Фролова О.А. Болезни пародонта. Патогенез, диагностика, лечение. – М. : МИА, 2004. – 320 с.
- 13.Даггель М.С. и соавт. Атлас реставрации молочных зубов. Москва : И-во „Лори”, 2001.
- 14.Данилевський М.Ф., Сидельникова Л.Ф., Рахній Ж.І. Пульпіт. – К. : Здоров’я, 2003. – 168 с.
- 15.Данилевський М.Ф., Несін О.Ф., Рахній Ж.І. Захворювання слизової оболонки порожнини рота; за ред. проф.. М.Ф. Данилевського – К. : ”Здоров’я, 1998. – 408 с.
- 16.Дельцова О.І., Чайковський Ю.Б., Геращенко С.Б. Гістологія та ембріогенез органів ротової порожнини: навчальний посібник.- Коломия : ВПТ “Вік”, 1994. – 94 с.
- 17.Заболевания слизистой оболочки полости рта и губ / под ред. проф. Е.В.Боровского, проф.А.Л.Машкиллейсона. – М. : МЕДпресс, 2001.- 320с., ил.
- 18.Иванов В.С., Винниченко Ю.А., Иванова Е.В. Воспаление пульпы зуба. – М. : МИА, 2003. – 264с.
- 19.Клюева С.К., Мороз Б.Т. Основы генетики для стоматологов. – СПб. : ООО «МЕДИ издательство», 2005. – 68 с.
- 20.Колесов А.А. Стоматология детского возраста. – 4-е изд. -М. : Медицина, 1991. – 464с.
- 21.Корчагина В.В. Лечение кариеса зубов у детей раннего возраста. – М. : МЕДпресс-информ, 2008. –168 с.
- 22.Костромская Н.Н., Глотова О.Н. Лечебные и изолирующие прокладки в стоматологии. – М. : Медкнига, Н.Новгород : Изд-во НГМА, 2001. – 80 с.
- 23.Курякина Н.В. Терапевтическая стоматология детского возраста. – М. : МИА, 2007.- 632с.
- 24.Лечение и реставрация молочных зубов (иллюстрированное руководство по лечению и реставрации кариозных молочных зубов): Пер. с англ./ М.С.Даггал, М.Е.Дж.Керзон, С.А.Фэйл и др.- М.:МЕДпресс-информ, 2006.- 160 с.
- 25.Максимоваская Л.Н., Рощина П.И. Лекарственные средства в стоматологии: Справочник. – 2-е изд. - М.: Медицина, 2000. – 240 с.
- 26.Макеева И.М. Восстановление зубов светоотверждаемыми композитными материалами. – М., 1997. –72 с.
- 27.Марченко А.И., Кононович Е.Ф., Солнцева Т.А. Лечение заболеваний в детской терапевтической стоматологии. – К.: Здоровье, 1988.-160 с.

28. Марченко О.І., Казакова Р.В., Дичко Є Н., Рожко М.М., Гевкалюк Н.О. Захворювання слизової оболонки порожнини рота у дітей. – Івано-Франківськ, 2004. – 134 с.
29. Николаев А.И., Цепов Л.М. Практическая терапевтическая стоматология: Учебное пособие / А.И.Николаев, Л.М.Цепов. – 8-е изд. – М. : МЕДпресс-информ, 2008.- 960 с.
30. Николишин А.К. Современная эндодонтия практического врача. – Полтава, 2003. – 208 с.
31. Новик И.И. Заболевания зубов и слизистой оболочки полости рта у детей. – К. : Здоровье, 1971. – 356 с.
32. Патерсон Р., Ваттс А., Саундере В., Питтс Н. Современные концепции в диагностике и лечении кариеса фиссур. Обзор клинических методов и материалов. – Лондон : Изд-во "Квинтэссенция", 1995. – 78с.
33. Пахомов Г.Н., Леонтьев В.К. Атрауматическое восстановительное лечение кариеса зубов.- Москва - Женева.- 112с.
34. Персин Л.С., Елизарова В.М., Дьякова С.В. Стоматология детского возраста.- М.Медицина, 2003.- 640с.
35. Попруженко Т.В. Профилактика основных стоматологических заболеваний / Т.В.Попруженко, Т.Н.Терехова. – М. : МЕДпресс-информ, 2009. – 464 с.
36. Ральф Е. Мак-Дональд, Дейвид Р. Эйвери Стоматология детей и подростков. М.:Медицинское информационное агентство, 2003.- 766 с.
37. Рубахина Н.А., Аржанцев А.П. Рентгенодиагностика в стоматологии.– М.:МИА,1999.–450 с.
38. Садовский В.В. Клинические технологии блокирования кариеса. – М.:Медицинская книга, 2005. – 72 с.
39. Сайфуллина Х.М. Кариес зубов у детей и подростков: Учебное пособие. – М.:МЕДпресс, 2000. – 96с.
40. Сырбу Н.И. и соавт. Пульпиты у детей. – Кишинев: Штиинца, 1979.- 98 с.
41. Стоматология детей и подростков /Пер с англ. Под ред. Р.Е.Мак-Дональда, Д.Р.Эйвери. – М.:МИА, 2003. – 766 с.
42. Справочник по детской стоматологии (Под редакцией А.С. Cameron, R.P. Widmer / Перевод с англ. По ред. Виноградовой Т.Ф, Гинали Н.В., Топольницкого О.З. – М.: МЕДпресс-информ, 2003. – 288с.
43. Удовицька О.В., Лепорська Л.Б. Дитяча стоматологія К.:Здоров'я, 2000. – 296с.
44. Урбанович Л.І. Запальні захворювання червоної облямівки губ. – К.:Здоров'я, 1974. – 144с.
45. Хельвиг Э., Климек Й., Аттин Т. Терапевтическая стоматология / Под ред. проф. А.М.Политун, проф. Н.И. Смоляр. Пер. с нем. – Львов:ГалДент, 1999. – 409 с.
46. Цепов Л.М.Заболевания пародонта: взгляд на проблему /Л.М.Цепов – М.: МЕДпресс-информ, 2006.- 192 с.
47. Чупрынина Н.М. Атлас рентгенограмм зубов и альвеолярного отростка в норме и при патологии у детей. –Москва, 1964.

48. Чупрынина Н.М., Воложин А.И., Гинали Н.В. Травма зубов. – М.: Медицина, 1993. - (Б-ка практ. Врача. Важнейшие вопросы стоматологии). - 160 с.

15. Інформаційні ресурси

1. http://intranet.tdmu.edu.ua/data/kafedra/internal/index.php?&pathditstom/metod_rozrobky/uk
2. http://intranet.tdmu.edu.ua/data/kafedra/internal/index.php?&pathditstom/lectures_student/uk/
3. http://intranet.tdmu.edu.ua/data/kafedra/internal/index.php?&pathditstom/classes_student/uk/